

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا

موضوع مقاله: علل سقوط هخامنشیان

نویسنده: علیرضا خسروی

فهرست

..... فهرست	صفحه سوم
..... مقدمه	صفحه چهارم
..... بار سنگین مالیات	صفحه پنجم
..... نبود هویت ملی واحد	صفحه ششم
..... ضعف در سپاه ایران	صفحه هفتم
..... غرور و خودمختاری ساتراپ ها	صفحه هشتم
..... ظلم و استبداد حاکمان	صفحه نهم
..... آشفتگی پادشاه و پاسخگو نبودن حکمرانان به مردم	صفحه دهم
..... نتیجه گیری	صفحه یازدهم
..... منابع	صفحه دوازدهم
..... پایان	صفحه سیزدهم

مقدمه

من در این مقاله قصد دارم چند علت سقوط و فروپاشی حکومت هخامنشیان را بگویم. حکومت هخامنشیان توسط کوروش کبیر شاه شاهان بنیان شد. این حکومت به عنوان نخستین تمدن دنیا شناخته میشود. شروع حکومت هخامنشیان به 550 سال پیش از میلاد مسیح بر میگردد و پایان حکومت هخامنشیان به 323 سال قبل از میلاد بر میگردد. به دلیل عظمت و قدرت زیاد هخامنشیان، دلایل متعددی بودند که در مجموع، موجب فروپاشی و انقراض این حکومت عظیم و باشکوه شدند. در ادامه این مقاله به بررسی این دلایل میپردازیم:

بار سنگین مالیات

یکی از بزرگ‌ترین و مهم‌ترین دلایل سقوط و انقراض هخامنشیان مالیات سنگینی بود که شهربانی‌ها باید می‌پرداختند. با توجه به آمار و میانگین‌های به‌دست‌آمده، هر ساتراپی در زمان هخامنشیان باید مبلغی معادل ۱۸۰ میلیون دلار امروزی مالیات پرداخت می‌کرد و این باعث به‌وجود آمدن رکود اقتصادی بسیار بزرگی شد. البته این مبلغ فقط مالیات نقدی بود که هر شهربانی می‌پرداخت و جدا از آن، مالیات‌های دیگری هم به‌صورت غیرنقدی دریافت می‌شدند.

این مالیات‌ها پس از تأمین بودجه‌ی ارتش و تأمین بودجه‌ی دیوان‌سالاری، به بخش‌های مختلف دولت تعلق می‌گرفتند و باقیمانده‌ی آن نیز به خزانه‌ی شاهنشاهی روانه می‌شد. رکود اقتصادی ناشی از این رویه یکی از دلایلی بود که در همه‌ی دوران‌ها می‌توانست به‌تنهایی باعث فروپاشی حکومت‌ها شود.

نبود هویت ملی

امپراتوری هخامنشی از نظر فرهنگ و تمدن، غنای بسیاری داشت؛ اما به دلیل اینکه بر جوامع متعدد با زبان‌ها و ادیان مختلف حکومت می‌کرد، به‌سختی می‌توانست هویت ملی واحدی در سراسر قلمروی خود ایجاد کند. پادشاهان هخامنشی پس از پیروزی بر هر منطقه و به‌دست‌آوردن قلمروی جدید، مردمان آن سرزمین را ناچار به پذیرش دین یا مذهب خودشان نمی‌کردند و همین باعث شده بود سرزمین‌های وسیع هخامنشیان که از شمال قاره‌ی آفریقا تا شمال کشور هند امتداد یافته بود، نقطه‌ی مشترکی با یکدیگر نداشته باشند.

نداشتن هویت ملی واحد و مشترک، بحرانی جدی در این امپراتوری ایجاد کرد و رفته‌رفته به عاملی برای سقوط هخامنشیان بدل شد. زمانی که مردم حس تعلقی به دولت نداشته باشند و زبان و فرهنگ و مذهبشان نیز مشترک نباشد، قطعاً تلاشی برای نگهداری آن حکومت نمی‌کنند. آن‌ها نمی‌توانند با ملت‌های هم‌جوارشان ارتباط نزدیکی برقرار کنند و زمانی که در معرض حمله قرار می‌گیرند، انگیزه‌ای برای دفاع از آن حکومت و حفظ انسجام اجتماعی خود نخواهند داشت.

ضعف در سپاه ایران

فرسودگی قدرت امپراتوری هخامنشی که در ظاهر، جلال و شکوه بسیاری داشت، باعث ضعیف شدن سپاه ایران شده بود. در سلسله‌ی هخامنشی، غالب سپاهیان افرادی بودند که فقط در ازای دریافت پول می‌جنگیدند. این مزدوران علاقه‌ای به دفاع از کشور و فرهنگ و تمدن خود نداشتند. وجود چنین افرادی باعث انحطاط و ضعیف شدن سپاه هخامنشیان شده بود؛ چراکه آن‌ها تعلق خاطری به امپراتوری نداشتند و فقط به فکر دریافت دستمزد خود بودند.

دلیل دیگر تضعیف سپاه هخامنشی، تشکیل شدن آن از اقوام و طوایف گوناگون با آداب و رسوم مختلف بود. همه‌ی این افراد با نظم خاصی در کنار یکدیگر قرار می‌گرفتند؛ اما از نظر تجربه‌های جنگی با یکدیگر تفاوت داشتند و همین موجب ضعف و سستی سپاه هخامنشی می‌شد و زمینه‌ساز سقوط هخامنشیان بود.

غرور و خودمختاری ساتراپ‌ها

یکی دیگر از دلایل شکست هخامنشیان در برابر اسکندر، غرور و خودبرتربینی شاهان هخامنشی بود. این غرور و خودبینی از توجه بی‌حدواندازه‌ی اطرافیان نشئت می‌گرفت و داشتن قدرت بی‌حدوحصر نیز آن را تشدید می‌کرد. فرماندهان نظامی ساتراپ‌ها و حاکمان ایالت‌های مختلف نیز به تقلید از بالادستان خود به این خوی ناپسند مبتلا شده بودند. در نتیجه، در ایالت‌های مختلف، شورش‌هایی علیه حکومت مرکزی به وجود آمده بود.

یکی دیگر از دلایل شکست هخامنشیان در برابر اسکندر، غرور و خودبرتربینی شاهان هخامنشی بود. این غرور و خودبینی از توجه بی‌حدواندازه‌ی اطرافیان نشئت می‌گرفت و داشتن قدرت بی‌حدوحصر نیز آن را تشدید می‌کرد. فرماندهان نظامی ساتراپ‌ها و حاکمان ایالت‌های مختلف نیز به تقلید از بالادستان خود به این خوی ناپسند مبتلا شده بودند. در نتیجه، در ایالت‌های مختلف، شورش‌هایی علیه حکومت مرکزی به وجود آمده بود.

برای مثال، در زمان اردشیر دوم هخامنشی، ساتراپ‌ها به قدری احساس قدرت می‌کردند که سکه‌های طلا را با نام خودشان ضرب می‌کردند. پاسخگونبودن ساتراپ‌ها در مقابل حکومت مرکزی و شخص شاه باعث شده بود آن‌ها خودشان را فرمانروای مطلق قلمروی خود بدانند. این رفتارها پس از مرگ داریوش و نظارت سهل‌گیرانه بر ایالت‌های مختلف باعث شده بود آن‌ها به جای پاسخگویی به شاه هخامنشی، دست به شورش بزنند و بخواهند خودشان به‌عنوان ایالت‌های مستقل، کشوری جدید راه‌اندازی کنند. از این‌رو، رفته‌رفته به ضعف و سقوط هخامنشیان منجر شدند.

ظلم و استبداد حاکمان

یکی از عواملی که در طول تاریخ سبب سقوط قدرت‌ها در سراسر جهان شده است، تحقق نیافتن عدالت در جامعه یا ظلم و استبداد حاکمان بوده است. مردم سرزمین پارس نیز که از ظلم و استبداد حاکمان آن دوران به تنگ آمده بودند، هرگاه فرصتی می‌یافتند، برای به‌دست‌آوردن استقلال شورش می‌کردند.

حمله‌ی اسکندر نیز موقعیت مناسبی در اختیار مردم قرار داد تا با تسلیم‌شدن در برابر دشمن، بدون مبارزه و تلاش برای دفاع از کشور خود، در راستای سقوط پادشاهی هخامنشی با یونانیان هم‌قدم شوند. بدین ترتیب، نارضایتی مردم باعث شد بخش‌های مهمی از کشور تحت سیطره‌ی اسکندر و سپاهیان‌ش قرار بگیرد و فروپاشی حکومت هخامنشیان رقم بخورد.

آشفتگی پادشاه و پاسخگو نبودن حکمرانان به مردم

داریوش سوم در دوران پادشاهی خود دچار ضعف و سرگردانی شده بود. همین امر حکمرانان ایالت‌های مختلف و فرماندهان نظامی را نیز دچار سردرگمی کرده بود. آن‌ها دیگر نمی‌توانستند پاسخگوی آحاد مردم باشند.

از ابتدای حکومت هخامنشیان، وابستگی مردم به حکومت بیشتر از نوع وابستگی اقتصادی بود و آن‌ها اقتدار و قدرت این پادشاهی را پذیرفته بودند؛ اما کم‌کم با ضعف پادشاهانی چون داریوش سوم، مردم اعتماد خود را به حکومت از دست دادند و دیگر نمی‌توانستند باور کنند که این حکومت می‌تواند آن‌ها را از غارتگری و تعدی کشورهای دیگر در امان نگه دارد. همین موضوع باعث شد که برای دفاع از حکومت تلاشی نکنند و خیلی راحت تسلیم اسکندر و سپاهیان‌ش شوند.

نتیجه گیری

دلایل متعددی باعث فروپاشی و انقراض حکومت هخامنشیان شدند دلایلی همچون نبود عدالت اجتماعی ، غرور و تجمل گرایی پادشاهان ، نداشتن هویت ملی ، پاسخگو نبودن به مردم ، دریافت مالیات های سنگین ، استبداد و خودکامگی ، ضعف سپاه و پاسخگو نبودن حاکمان به دولت مرکزی دچار فروپاشی شدند.

منابع

www.destinationiran.com

بیان